

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Omnia Latina Scripta Matthiæ Flacij Illyrici

Flacius, Matthias

Magdeburgæ

VD16 F 1296

Illvstrissimo Principi Ac Domino, D. Alberto Marchioni Brandenburgensi, ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-36647

ILLVSTRISSIMO
PRINCIPI AC DOMINO,

D. Alberto Marchioni Brandenburgensi, Prusiae, Stetinæ, Pomeraniæ, Cassuborum ac Sclauorum Duci, Burgrauio Noribergensi, ac Rugiæ Principi, Domino suo clementissimo, in uera, agnitæque Christi pietate, eiusque confessione constantiam,

Matthias Flacius
Illyricus,

DOMINVS IESVS, CVM
diam sibi instare extremum illud, terribilissimumque certamen passionis probe sciret, orauit ardentem cœlestem Patrem, ut discipulos suos, quos in mundo relicturus erat, uelit sic unitos concordemque seruare, sicut ipse cum Patre unum erat. Vehementer etiam ipsos de mutua charitate sollicitemque monuit. Sciebat nimirum tum difficilem esse in hac corrupta natura, milleque Sathanæ artibus inter pios concordiam, tum Deo longe gratissimam, tum etiam ad omnem ædificationem maxime necessariam.

Vt autem præclara sane res cōcordia est

* 2

dia est

dia est, difficilis, Deo grata, & cum omnibus rebus, tum uero pietati uel imprimis utilis: ita rursus impij non alio nomine prætextuq; magis, quam concordia & unitatis ueram pietatem semper oppugnant. Accusant acerbe Christum & omnes pios doctores, quod turbent totam gentem, immittant cum suo Euangelio ignem & gladium in terram.

De Iudæis olim prophetas, Christum, & Apostolos oppugnantibus nihil iam dicam, tantum quaeso nostrorum temporum miserias consideremus. Papistæ, qui sine intermissione suis Simonijs, Misis, alijsq; infinitis impietatibus Christum ipsum uendiderunt, conspuerunt, flagellauerunt, crucifixerunt, & tandem substitutis nouis saluatoribus prorsus perpetua obliuione sepelierunt, nobiscum de inconsutili tunica litigant. Clamant nos scindere inconsutilem tunicam. Accum sine intermissione mendacio & homicidio, fraude & uolentia, sui nimirum patris artibus, miseram Ecclesiam scelerate diuexent, tamen pro eorum uerecundia Euangelio Iesu Christi omnium calamitatum culpam imputare non uerentur.

Sic

Sic Interimistæ quo plausibilis
possint ueram religionem & Ecclesiam
Christi perdere, usq; ad riuum nobis de
cõcordia pace, & unitate Ecclesiæ, ui-
tandisq; scismatibus uociferantur. Sic
& Adiaphoristæ cum multipliciter scin-
dant Ecclesiæ concordiam, tamen, ut,
cum nullis ueris rationibus se tueri que-
unt, hoc saltem plausibili commento
nos opprimant, non desinunt nobis de
concordia & charitate declamitare.

Sed alijs satis prolixè, & uere a multis
iã responsum est. Ego nunc breuiter de
Adiaphoristarũ concordia amore dicã.

Christus non quamuis concordi-
am suis optat, quæ sæpe & inter malos
est, & inter ipsos dæmonas omnium
maxime, nec minus malis, quam bonis
conatibus seruit: Sed eam cupit eos ha-
bere concordiam, quæ eos in Deo, eius-
q; uera pietate coniungat. Eius porro
tres iam partes faciemus: Prima est, ean-
dem uerã sententiã de religione habere.

Hanc & si se Adiaphoristæ prorsus
eandem nobiscum habere profiteantur
tamen Lypsicum Interim contrarium
manifeste testatur, in quo non solum
piæ, ac ad ædificationẽ utiles nostrarũ

* 3

Eccle.

Ecclesiarum caeremoniæ corrumpuntur, sed etiam doctrinæ præcipua capita, de Iustificatione per solam fidem, item de partibus Pœnitentiæ, ut in sequentibus clarius exponetur. Non seruant igitur hic cum Ecclesijs Adia-phoristæ unitatem, quia totâ religionem ad Antichristi impietates inflectunt.

Secunda pars sit Dilectio mutua, & studium conseruandi ueram religionem in omnibus Ecclesijs. Contra hanc quoq; uehementer peccare eos notissimum est: Nam collatis omnibus Adia-phoristarum consilijs & actionibus manifeste apparet, eos hoc agere, ut sua auctoritate & scriptis ubiq; clam mutationes promoueant: Ut C. M. uidens eos iam obediens filios factos, prodesseq; suo conatui eorum operam, placatior eis fiat, atq; ita ipsos ac ipsorum cœtus non perturbet.

Hoc ut probem, non citabo priora illa minime *φιλονεικία* acta & scripta Augustam missa, quibus constat Ecclesias passim in Sueuia subuersas, posset enim aliquis dicere, illa per humanam imprudentiam acta. Examinentur sequentia gesta post promulgatum primum
Interim

Interim, cum iam semel isti sapere debuissent, inueniētur profecto omnia ad eum finem directa, ut (sicut ipsimet de se profitentur in principio Lypsici Interim) uideant cum alij homines tum & Cæsarea M. eos esse ad obediendum etiam in religione paratos.

Atq; ita (ut ipsimet in suis scriptis confitentur) ob incertam spem suæ pacis ea agunt, quæ quidem confirmant ita impios, ut triumphent, labefactant uero, contristant & in dubitationem inducunt pios. Sicq; scilicet ob incertissimam spem tranquillitatis unius loci p̄tū erit tā multas Ecclesias & regiones, quin & tā multas pias conscientias perturbare. An nō idem quæso Christus est in alijs Ecclesijs, q̄ & apud eos? Vbi q̄so hic ulla mica Adiaphoristarū charitatis & unitatis cū reliquis pijs cernitur? Cum in tanta calamitate ueluti paterno sinu ac charitate totam Ecclesiam omnesq; afflictoſ amplecti, fouereq; deberent?

Tertia pars charitatis, & piæ christianorum unitatis consistat in coniuncta ueritatis confessione, & unanimi crucis Christi gestatione, quandoquidem eadem omnium causa est. Et præsertim
* † summi

lupitini in Ecclesia, ut sunt donis insignibus præ cæteris omnibus ornati, & summo loco positi, ita etiam in prima acie christianorum, cum Satana & impio mundo pugnantium uersari, aliosq; protegere & confirmare deberent.

At Adiaphoristæ putât, se ueluti syluâ quandâ aciei uicinam nactos, ubi tuti ab hostibus latitare possint, eo se conferunt. Nec tantum sunt contenti tanti Aiaces debitam operâ propugnationis, consilij, consolationis & cõfirmationis Ecclesiæ, & cõmuni causæ subtrahere, sed etiâ (ut ipsimet confitentur) agunt ea, per quæ impios confirmant, & pios contristant ac misere languefaciunt.

Sed quorsum opus est pluribus de Adiaphoristarum unitatis charitatisq; studio dicere, cum constet eos istud aureum contentionis pomum in Ecclesiam proiecisse? Adiaphora sunt uere aureum contentionis pomum. Nam primum ne aurum quidem perinde splendet, sicq; gratū est, ut istæ adiaphoristarum sententiæ. Tu potes esse Christianus, & pro Christo nihil pati? Qui id possibile est? Places impios cædêdo eis in Adiaphoris, Quid sunt Adiaphora?
omnes

omnes rit⁹ sic seruare, ut patres seruarūt,
& illa pars adhuc seruat, ut Interbacēsis
pacificationis diploma continet.

Contentionis autem Adiaphora cau-
sa sic sunt, Nam papistici aut etiam
Epicurei homines in politijs spe com-
modorum & beneficiorum papistico-
rum aut etiam, quia alioqui suam tran-
quillitatem, suasq; opes & uoluptates
pluris faciunt, quam Christum, hoc
Adiaphoristarum telo & authoritate
armati protinus pios Doctores inua-
dunt uociferando, uidete quid illi, quid
uos estis & uos φιλόνημοι, ferte, ut omnes
abominationes papisticae restituantur,
sunt enim mera Adiaphora. Respon-
dent aliqui Doctores (multi enim Dei
uentris gratia omnia accipiunt) non
sunt Adiaphora, sunt meræ papisticae
impietates, quia scriptura dicit, Adia-
phora debere seruire piorum ædificati-
oni, &c. Atq; ita exitiale istud pomum
ciet ubiq; contentiones, quæ tamdiu
subinde crescūt, donec tandem pij pa-
stres expellantur, & Ecclesiæ prorsus
hoc contentionis igne conflagrent.

Huius tristissimi dissidij nobis Adi-
aphorista proiecto in medium suo A-
diapho

* 5

diapho

diaphororū aureo contentionis pomo
authores extiterūt, & adhuc audent acer
be accusare eos, qui miseras conscientias
extricare, sanare & in uera pietate cōfir
mare cupiunt, quod sint turbulenti, scif
matis non necessarij authores, & plane
scelerati homines.

Hæc illustrissime princeps iam ad
tuam celsitudinem scribere uolui, tibi
q; hunc nostrorum libellorum fascicu
lum dicare, tum quia me a quodā olim
bono sene istic, & in Dania acerbo scri
pto accusatum intelligo, ut me excusa
rem, ostēderemq; quis uerissime charita
tem & unionem Christianam uiolet.
Tum ut, quoniam intelligo istud bonū
fermentū adiaphoristarū iā etiam in Li
uonia, alijsq; septētrionalib⁹ regionib⁹
feruere, ac omnia inficere, etiam eo hac
occasione citi⁹ ista nostra, aliorūq; eius
dem argumenti scripta perferantur.

Impulit me quoq; nō parū, ut hæc
facerem, ea cogitatio, q; cū semper hæc
nus tuo ueræ pietatis exemplo omnibus
in Ecclesia præluxisses, tum & hoc tēpo
re me recte facturū sum opinatus, si tu
am in uera pietate constantiam, cōfessi
onemq; Christianissime princeps poti⁹
omni.

omnibus piarum politiarum gubernationibus imitanda proponerem, quam quorundam carnali sapientia temulentorum hominum impia uacillatione. Qui cum multum Christum osculentur, eumque, Ave Rabi, saluent: Tamen omnibus illis osculis & salutationibus hoc tantum sedulo agunt, ut Christum ita dolo capiant, eumque in manus impiorum Romanorum flagellandum, crucifigendumque tradant, ut ne tamen interea oriatur tumultus in populo.

Dominus Iesus regat & seruet tuam clementiam, me & totam suam miseram

Ecclesiam, Magdeb. 10. ca.

len. Aprilis.

CHRISTIANO LECTORI
SERIVM ZELVM PRO
agnita Iesu Christi religione

Matth. Flacius

Illyr.

NIMIS STOICA ET DV-
ra uidetur quibusdam Ienibus
Peripateticis, uel etiam Epicuræis
sententia Spiritus Sancti, qui apud Io-
annem & Paulum iubet eos pro ana-
thematis, excommunicatisque haberi,
qui